

The role of socio - economic status on the rate of Elders participant in sport for all

Hoseini T^{*1}, Heydari nejad S², Azmsha T³

Abstract

Introduction and purpose: The purpose of the study is to examine the role of socio- economic status elders on the rate of participation in sport for all.

Materials and Methods: The research methodology is a kind of descriptive, correlational and field research. The population included all male and female elders of Ahwaz; of age based (N=49,555). The sample was chosen randomly (n=380). Data collection tools included individual characteristics inventory, balanced inventory of socio- economic status. Content validity was examined by getting feedback from 10 professors from Physical Education. Reliability coefficient of the inventories calculated based on Coronbach's alpha were respectively 0.71.

Findings: The results showed that the most physical activities of elders were 1-2 hours per week. That among components of socio- economic status ($p=0.31$, $r=0.06$), life status ($p=0.001$, $r=0.018$), Health Status ($p=0.20$, $r=-0.07$), education ($p=0.77$, $r=0.018$), economic status ($p=0.14$, $r=0.09$), housing status ($p=0.10$, $r=-0.10$), employment status ($p=0.94$, $r=-0.004$) the only significant relation was between life status and the elders' sport participation.

Conclusion: The results of multiple regression showed that life status variable can forecast participation rate in sport for all. Based on the results of the present study, it is recommended that authorities and planners consider measures by providing urban infrastructures to promote citizens' especially elder citizens' participation in sport activities.

Keywords: Socio economic status, Elder, sport for all.

Received: 2018/01/21

Accepted: 2018/03/01

Copyright © 2018 Quarterly Journal of Geriatric Nursing. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution international 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) which permits copy and redistribute the material, in any medium or format, provided the original work is properly cited.

1 -M.Sc., Shahid Chamran University, Ahvaz, Iran

(Corresponding Author):E-mail: Hoseinitahmineh2@gmail.com

2 - Professor, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahwaz, Iran

3 - Instructor, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

«نقش وضعیت اجتماعی - اقتصادی بر میزان مشارکت سالمندان در ورزش همگانی»

تهمینه حسینی^{*}، صدیقه حیدری نژاد^۲، طاهره ازمشا^۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۶ / ۱۱/۱

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۶ / ۱۲/۱۰

چکیده

مقدمه و هدف: هدف تحقیق، بررسی نقش وضعیت اجتماعی- اقتصادی بر میزان مشارکت سالمندان در ورزش همگانی بود.

مواد و روش‌ها: تحقیق، از نوع توصیفی، همبستگی و به شکل میدانی انجام شد. جامعه آماری را سالمندان مرد و زن شهر اهواز که بر اساس آخرین سرشماری ۴۹۵۵۸ نفر می‌باشد، تشکیل داد. نمونه آماری به روش تصادفی ۳۸۰ نفر انتخاب شد. ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه ویژگی‌های فردی، پرسشنامه تعدیل شده وضعیت اجتماعی- اقتصادی و مشارکت ورزشی است. روایی پرسشنامه توسط ۱۰ تن از اساتید رشته تربیت بدنی سنجیده شد. پایایی از طریق آلفای کرونباخ ۰/۷۱ محاسبه شد.

یافته‌ها: بیشترین میزان فعالیت بدنی سالمندان ۱-۲ ساعت در هفته بود. از بین مولفه‌های وضعیت اجتماعی- اقتصادی ($r = ۰/۰۶$)، وضعیت زندگی ($r = ۰/۲۱$ ، $p = ۰/۰۰۱$)، وضعیت سلامتی ($r = -۰/۰۷$ ، $p = ۰/۲۰$)، میزان تحصیلات ($r = -۰/۰۱۸$ ، $p = ۰/۳۱$)، وضعیت اقتصادی ($r = ۰/۰۹$ ، $p = ۰/۱۴$)، وضعیت مسکن ($r = -۰/۱۰$ ، $p = ۰/۱۰$)، وضعیت اشتغال ($r = -۰/۰۰۴$ ، $p = ۰/۹۴$) (= تنها بین وضعیت زندگی با میزان مشارکت ورزشی سالمندان رابطه یافت شد. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد تنها متغیر وضعیت زندگی قابلیت پیش‌بینی میزان مشارکت در ورزش همگانی را داراست.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج تحقیق توصیه می‌شود مسئولین و برنامه‌ریزان با فراهم ساختن زیر ساخت‌های شهری برای بالا بردن میزان مشارکت شهروندان در فعالیت‌های ورزشی به ویژه قشر سالمند تمهیداتی را در نظر بگیرند.

کلید واژه‌ها: وضعیت اجتماعی- اقتصادی؛ سالمند؛ ورزش همگانی

۱- کارشناس ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

(نویسنده مسئول): پست الکترونیکی: Hoseinitahmineh2@gmail.com

۲- استاد، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۳- مربی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

مقدمه

دنیای کنونی طی دهه‌های اخیر با سرعت رو به صنعتی شدن و اقتصادی شدن پیش رفته است، به نحوی که زندگی انسان را نیز در بسیاری از جوامع به زندگی ماشینی بدل نموده و یا در حال انجام آن است. به همین سبب زندگی در دنیای امروز ابتکار عمل سریع را از انسان گرفته و او را دچار فقر حرکتی کرده و به دنبال این فقر حرکتی مشکلات عدیده‌ی جسمی، روانی و اجتماعی را برای وی پدید آورده است (۱۴). ورزش همگانی با اهداف افزایش مشارکت تمام گروه‌های اجتماعی، افزایش ترویج فرهنگ ورزشی، تقویت ورزش قهرمانی و رقابتی و فراهم کردن تفریحات سالم و ورزش تفریحی پایه‌گذاری شد. ورزش همگانی تنها ورزشی است که نیاز کمتری به وسایل ورزشی دارد و با ابتدایی‌ترین وسایل نیز می‌توان این ورزش را انجام داد (۲۷). اختصاص دادن مدت کوتاهی از زندگی روزانه به فعالیت‌های ورزشی و به ویژه در چارچوب ورزش همگانی، علاوه بر تاثیر آن در سلامت و نشاط فردی و ارتقای سلامت اجتماعی در پیشگیری از اشاعه برخی آسیب‌های اجتماعی نیز موثر خواهد بود (۱). از نظر تندنویس (۱۳۸۴)، مهم‌ترین عوامل موثر در توسعه‌ی ورزش همگانی شامل: بهبود وضعیت اقتصادی اقشار مختلف جامعه، استفاده از رسانه‌های گروهی، توجه به وضعیت خانوادگی (تعداد فرزندان و تاهل)، برگزاری مسابقات ورزشی و اهدای جوایز، گسترش ناوگان حمل و نقل عمومی و استفاده از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی می‌باشد (۲۶).

جوامع انسانی از لحاظ اقتصادی و اجتماعی به طبقات مختلف تقسیم‌بندی می‌شوند. هر کسی بر حسب حرفه و برخی معیارهای اقتصادی و تحصیلی، به یک طبقه اجتماعی و اقتصادی خاص تعلق دارد. طبقات اجتماعی - اقتصادی روی جنبه‌های مختلف زندگی از جمله انتخاب رشته ورزشی و نرخ فعالیت‌های ورزشی تاثیر دارد. حضور اقشار خاص در فعالیت‌های ورزشی نیز تحت تاثیر طبقات اجتماعی - اقتصادی آنان قرار می‌گیرد. نتایج تحقیقات درخصوص وضعیت اقتصادی نشان می‌دهد که بیشتر افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی در طبقه - ی متوسط قرار دارند و افرادی که دارای وضعیت اقتصادی بالا و ضعیف هستند کمتر به فعالیت‌های ورزش همگانی می‌پردازند. بی شک شناخت طبقات اجتماعی - اقتصادی جامعه و تبیین میزان مشارکت هر یک از این طبقات در فعالیت‌های ورزشی، می‌تواند

راهنمای مناسبی در بررسی راهکارهای جذب اقشار مختلف مردم در فعالیت‌های بدنی و ورزشی باشد. این گونه مطالعات به شناخت علل و عوامل شرکت و یا برعکس عدم مشارکت مردم در فعالیت‌های ورزش همگانی کمک شایانی کرده و در راستای تلاش برای جذب و نگهداری هرچه بهتر مردم در فعالیت‌های ورزشی می‌باشد (۲۴).

تحقیقات نشان داده است که وضعیت اجتماعی - اقتصادی بد و نامناسب یک عامل پیش‌بینی کننده قوی برای کمبود فعالیت فیزیکی و همچنین مشکلات روانی و افسردگی در سالمندان محسوب می‌شود (۴). عالی‌زاده و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیقات خود نشان دادند دانش‌آموزان مناطق غیربرخوردار از نظر میزان فعالیت بدنی نسبت به مناطق برخوردار برتری دارند (۲). پژوهش‌های الماسی و همکاران (۱۳۹۱)، کاوانیسکا^۱ و همکاران (۲۰۱۰) و آقاعلی‌نژاد و همکاران (۱۳۸۴) نشانگر عدم وجود رابطه بین وضعیت اجتماعی - اقتصادی و میزان فعالیت بدنی است (۵، ۳، ۱۹). در تحقیق اسحاقی و همکاران (۱۳۹۰) بین درآمد بالا و فعالیت بدنی سالمندان رابطه مستقیم و مثبت و بین سطح تحصیلات و فعالیت بدنی سالمندان رابطه‌ای یافت نشد (۱۳). در تحقیق رمضانخانی و همکاران (۱۳۹۱) و فتحی (۱۳۸۸) بین سطح تحصیلات و میزان مشارکت ورزشی رابطه معنی‌دار یافت نشد (۳۳، ۱۵). بمنی و همکاران (۲۰۱۴)، دریافتند: افرادی که بیش از ۳۱۰ دقیقه در هفته فعالیت بدنی دارند در مقایسه با کسانی که کمتر فعالیت دارند احتمال ۶۰٪ کمتر به افسردگی مبتلا می‌شوند (۶). تحقیقات مک‌نیر و همکاران (۲۰۰۹)، عدم وجود شواهد کافی مبنی بر تاثیر تمرین و فعالیت بدنی بر کاهش درد، عملکرد جسمانی و کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به استئوآرتریت را نشان داد و سنج و همکاران (۲۰۰۰)، تاثیر فعالیت بدنی بر افزایش خطر ابتلا به استئوآرتریت زانو را نشان دادند (۲۰، ۸).

دیپلر و همکاران (۲۰۱۳)، در تاثیر وضعیت اجتماعی - اقتصادی بر میزان فعالیت بدنی در سالمندان مبتلا به بیماری‌های قلبی نشان دادند خانه‌های شهری یا روستایی (محل زندگی)، در دسترس بودن فضای سبز، و میزان آلودگی با میزان مشارکت در ورزش مرتبط بود (۱۲). کلند و همکاران (۲۰۱۲)، در تحقیقی نشان دادند افراد با سطح تحصیلات پایین و نداشتن مسکن بین

۳۳ تا ۵۰٪ کمتر در فعالیتهای بدنی شرکت می کنند و کسانی که درآمد پایینی داشتند ۴۰٪ کمتر از دیگران در فعالیتهای بدنی شرکت می کنند (۹). کوهن و همکاران (۲۰۰۸) دریافتند وضعیت اجتماعی - اقتصادی پایین با کاهش میزان ورزش و پیش بینی عوارض جانبی قلبی، عروقی در سالمندان همراه بود (۱۰). جولی و نینا (۲۰۰۷) نشان دادند: افرادی که در طبقه بالای اجتماعی - اقتصادی قرار دارند؛ به طور عموم از اطلاعات و دانش بیشتری برخوردارند و به همین دلیل تصمیم هایی که برای سبک زندگی خود می گیرند براساس آگاهی و دانش در خصوص مسائل سلامتی و تندرستی است (۱۷). همچنین پژوهش های رضوی و طاهری (۱۳۸۹)، دیوردیده ها و همکاران (۲۰۱۱) بیانگر رابطه بین وضعیت اقتصادی - اجتماعی با میزان مشارکت در فعالیتهای بدنی می باشد (۲۴، ۱۱). تحقیقات قدرت نما و همکاران (۱۳۹۲) و اسلامی و همکاران (۱۳۹۲) وجود رابطه بین میزان درآمد و سطح تحصیلات و عدم وجود رابطه بین وضعیت مسکن با میزان مشارکت ورزشی را نشان داد (۲۲، ۱۴). عزیزاده و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیق خود دریافتند سالمندانی که تنها و یا با خواهر و برادر و یا سایر افراد دیگر زندگی می کنند در مقایسه با سالمندانی که با همسر، فرزندان و یا همسر و فرزندان خود زندگی می کنند از عملکرد فیزیکی ضعیف تری برخوردارند (۴). پژوهش های سکلن پالاسین (۲۰۰۳) در کشور پرو نشان داد میزان فعالیت بدنی مناسب با شغل رابطه معکوس دارد (۲۵).

بسیاری از ملتها پدیده قرن ۲۱ را رشد سریع جمعیت افراد سالمند دانسته اند. در حال حاضر جمعیت افراد سالمند بالای ۶۰ سال جهان بیش از ۶۰۵ میلیون نفر تخمین زده شده است و برآورد گردیده که تا سال ۲۰۵۰ این تعداد به دو میلیارد نفر برسد (۱۶). سالمندان به عنوان شهروندان ارشد جامعه بایستی از سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی درخور و شایسته برخوردار باشند. لذا نقش فعالیت بدنی و ورزش در افزایش کیفیت زندگی و سلامت جسمی و روحی افراد سالمند غیر قابل انکار می باشد. بنابراین، سلامتی صرفا فقدان بیماری و احساسات منفی نیست بلکه بهزیستی جسمانی و روانی نیز باید مورد توجه قرار گیرد (۱۸). فعالیت فیزیکی منظم به عنوان یک رفتار مهم ارتقاء دهنده سلامت سالمندان باعث پیشگیری و به تاخیر انداختن انواع بیماری های مزمن و مرگ و میر زودرس می شود. و اهمیت

آن به عنوان ابزاری برای تداوم استقلال در افراد سالمند از طریق بسیاری از مطالعات مطرح شده است (۷). علاوه براین، شواهد نسبتا قانع کننده ای نشان می دهند تمرین و فعالیتهای جسمانی منظم می تواند در سلامت جسمانی افراد موثر باشد و به کاهش افسردگی، استرس و اضطراب که در سالمندان بسیار رایج است، منجر شود (۲۱).

با توجه به تاثیر و فواید ورزش و فعالیت بدنی که می تواند به سلامتی افراد جامعه، به تاخیر انداختن بیماری، کاهش هزینه های درمانی و بالارفتن بهره وری نیروی کار جامعه کمک نماید و به دنبال پیر شدن جامعه ایران، جمعیت سالمندان شهر اهواز هم رو به ازدیاد است و در حال حاضر حدود ۴۹.۵۵۸ نفر است، که به نظر می رسد از فعالیت بدنی خوبی برخوردار نیستند و تاکنون تحقیقی در مورد وضعیت اجتماعی - اقتصادی این افراد برای مشارکت در ورزش همگانی انجام نشده است. تحقیق حاضر با هدف بررسی نقش وضعیت اجتماعی - اقتصادی سالمندان بر میزان مشارکت در ورزش همگانی شهر اهواز انجام شده است و به این سوالات پاسخ داده است که آیا بین وضعیت اجتماعی - اقتصادی با میزان مشارکت سالمندان شهر اهواز در ورزش همگانی رابطه وجود دارد؟

با توجه به این که در اکثر تحقیقات پیشین وضعیت اجتماعی - اقتصادی اقشار مختلف مردم برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی بررسی شده است، ولی در مورد وضعیت اجتماعی اقتصادی افراد سالمند تحقیق زیادی انجام نشده است، و با توجه به مشکلاتی که از نظر جسمانی و روانی برای افراد سالمند پیش می آید (فقر حرکتی و ضعف جسمانی و ... یا منزوی شدن و عدم توانایی فرد برای انجام کارهای روزانه) و با به کارگیری فعالیت بدنی منظم در سالمندی می توان با ضعف و آسیب پذیری ناشی از عدم فعالیت بدنی و بیماری های مزمن مقابله کرد، لازم است در مورد مشارکت سالمندان در ورزش و وضعیت اجتماعی - اقتصادی آنان بررسی بیشتری انجام شود، همچنین با توجه به تاثیر و فواید ورزش و فعالیت بدنی در بهبود سلامت جسمانی و روانی سایر افراد جامعه و کاهش هزینه های درمانی، ضرورت انجام تحقیق حاضر احساس می شود. محقق امیدوار است نتایج این تحقیق به سالمندان به طور کلی و به سالمندان شهر اهواز به طور اخص کمک کند تا با شرکت در فعالیتهای بدنی به خصوص ورزش همگانی ضمن حفظ سلامت جسمی و روحی

خود به توسعه همه‌جانبه جامعه خود کمک کنند. همچنین به مسئولین و برنامه‌ریزان کمک کند با فراهم ساختن زیرساخت‌های شهری برای بالا بردن میزان مشارکت شهروندان در فعالیت‌های ورزشی به ویژه قشر سالمند تمهیداتی را در نظر بگیرند.

مواد و روش‌ها

این تحقیق از نوع توصیفی، همبستگی بوده و به روش میدانی انجام گرفته است. جامعه آماری تحقیق کلیه سالمندان شهر اهواز (گروه سنی ۸۵-۵۶ سال) به تعداد ۴۹.۵۵۸ بود. نمونه‌گیری به روش تصادفی (تناسب تخصیصی) و با استفاده از

جدول کرجسی و مورگان تعداد ۳۸۰ نفر (۱۷۸ مرد، ۱۴۷ زن) تعیین شد. که در نهایت ۳۲۵ پرسشنامه تکمیل و به محقق بازگشت داده شد. ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه تعدیل یافته قدرت‌نما بود که در ۳ بخش اصلی تنظیم شده بود. بخش اول ویژگی‌های فردی (جنسیت، وضعیت تاهل، سن، مکان ورزش)، بخش دوم ۱۰ سوال در قالب ۶ خرده مقیاس (هزینه زندگی، وضعیت سلامتی، سطح تحصیلات، میزان درآمد، وضعیت مسکن، وضعیت اشتغال)، وضعیت اجتماعی-اقتصادی آزمودنی‌ها را مشخص می‌کند. بخش سوم، میزان مشارکت ورزشی را بر اساس (تعداد جلسات در هفته $\times$ مدت تمرین در هر جلسه) محاسبه می‌کند.

$$(\text{تعداد جلسات در هفته}) \times (\text{مدت زمان ورزش در هر جلسه}) = \text{میزان مشارکت ورزشی در هفته}$$

روایی محتوایی پرسشنامه توسط ۱۰ تن از اعضای هیئت علمی دانشکده تربیت‌بدنی دانشگاه شهید چمران اهواز بررسی شد. پایایی پرسشنامه نیز طی مطالعه مقدماتی به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۱ محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آمار توصیفی و استنباطی ضریب همبستگی دو رشته‌ای، ضریب همبستگی رتبه‌ای اسپیرمن و رگرسیون چندگانه گام به گام در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ $p \leq$ استفاده شد. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS^۱ نسخه ۱۶ استفاده شد.

1. Statistical package for social science

یافته‌ها

یافته‌های تحقیق در دو بخش توصیفی و استنباطی ارائه می‌شوند. مهم‌ترین ویژگی‌های فردی سالمندان به شرح زیر بود: ۵۵/۱ درصد (۱۷۹ نفر) مرد و ۴۴/۹ درصد (۱۴۶ نفر) زن بودند. اکثریت سالمندان با ۹۵/۱ درصد (۳۰۹ نفر) متاهل و ۴/۹ درصد (۱۶ نفر) مجرد بودند. اکثریت آزمودنی‌ها با ۴۱/۵ درصد در رده سنی ۶۵-۵۶ سال، و فقط ۱۹/۷ درصد در رده سنی ۸۵-۷۶ قرار داشتند. ۴۱/۸ درصد سالمندان با همسر و فقط ۱۰/۲ درصد آنها تنها زندگی می‌کردند. از نظر وضعیت سلامت ۵۹/۴

درصد سالمندان سالم و ۴۰/۶ درصد سالمندان حداقل از یک بیماری رنج می‌بردند. اکثریت سالمندان با ۳۶/۶ درصد دارای تحصیلات دیپلم، و فقط ۷/۴ درصد کارشناسی ارشد و بالاتر بودند. از نظر وضعیت اقتصادی، اکثریت (۲۹/۸ درصد) درآمد ۵ تا ۱۰ میلیون ریال و فقط (۵/۲ درصد) درآمد کمتر از ۵ میلیون ریال داشتند. ۸۳/۴ درصد از سالمندان مالک مسکن و ۱۶/۶ درصد فاقد مسکن بودند.

جدول ۱: توزیع فراوانی مهم‌ترین ویژگی‌های فردی سالمندان

جنسیت	درصد	تاهل	درصد	سن	درصد	فعالیت بدنی	درصد
مرد	۵۵/۱٪	متاهل	۹۵/۱٪	۶۵-۵۶	۴۱/۵٪	فعال	۸۰/۳۱٪
زن	۴۴/۹٪	مجرد	۴/۹٪	۷۵-۶۶	۳۸/۸٪	غیرفعال	۱۹/۶۹٪
-	-	-	-	۸۵-۷۶	۱۹/۷٪	-	-

همانگونه که جدول ۱ مشاهده می‌شود، ۸۰/۳۱ درصد سالمندان دارای فعالیت بدنی هفتگی و ۱۹/۶۹ درصد فاقد هر گونه فعالیت بدنی در طول هفته هستند.

جدول ۲: توزیع فراوانی آزمودنی‌ها بر اساس متغیرهای تحقیق

وضعیت زندگی	درصد	وضعیت مسکن	درصد	سطح تحصیلات	درصد	درآمد ماهانه (تومان)	درصد
با همسر	۴۱/۸	مالک	۸۳/۴	زیر دیپلم	۲۸/۹	۵۰۰ هزار تومان	۵/۲
با فرزندان	۱۳/۸	خانه سازمانی	۱/۲	دیپلم	۳۶/۶	۵۰۰ هزار تا ۱ میلیون	۲۹/۸
تنها	۱۰/۲	مستاجر	۱۲/۳	فوق دیپلم	۱۳/۵	۱-۱/۵ میلیون	۲۷/۴
با همسر و فرزندان	۳۴/۲	ساکن در منزل بستگان	۳/۱	لیسانس	۱۳/۵	۱/۵-۲ میلیون	۲۰/۶
-	-	-	-	فوق لیسانس و بالاتر	۷/۴	۲ میلیون به بالا	۱۶/۹

همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، اکثریت سالمندان (۲۹/۸٪) درآمد ماهیانه ۵۰۰ هزار تا ۱ میلیون تومان و فقط ۵/۲٪ از آنها درآمد زیر ۵۰۰ هزار تومان در ماه و میزان تحصیلات اکثر آنها (۳۶/۶٪) دیپلم و درصد کمی از افراد با مدرک فوق لیسانس و بالاتر بودند (۷/۴٪).

جدول ۳: توزیع فراوانی آزمودنی‌ها بر اساس میزان مشارکت در ورزش

میزان مشارکت ورزشی در هفته	فراوانی	درصد
۱۰ دقیقه- ۱ ساعت	۵۹	۲۲/۶٪
۱-۲ ساعت	۶۲	۲۳/۸٪
۲-۳ ساعت	۵۴	۲۰/۷٪
۳-۴ ساعت	۳۲	۱۲/۳٪
۴-۵ ساعت	۱۵	۵/۷٪
۵-۶ ساعت	۹	۳/۴٪
۶-۷ ساعت	۳۰	۱۱/۵٪
کل	۲۶۱	۱۰۰٪

در جدول ۳، میزان مشارکت ورزشی سالمندان در طول هفته مشاهده می‌شود که اکثریت سالمندان (۲۳/۸ درصد)، ۱-۲ ساعت در هفته و درصد کمی از آزمودنی‌ها (۳/۴ درصد) ۵-۶ ساعت در هفته فعالیت بدنی داشتند.

جدول ۴: ضریب همبستگی دو رشته‌ای برای بررسی رابطه بین متغیر مشارکت ورزشی و متغیرهای وضعیت اجتماعی- اقتصادی آزمودنی‌ها

متغیرهای تحقیق	ضریب همبستگی		
	تعداد	مقدار	سطح معناداری
مشارکت ورزشی و وضعیت زندگی	۲۶۱	۰/۲۱	*۰/۰۰۱
مشارکت ورزشی و وضعیت سلامتی	۲۶۱	-۰/۰۷	۰/۲۰
مشارکت ورزشی و سطح تحصیلات	۲۶۱	-۰/۰۱۸	۰/۷۷
مشارکت ورزشی و وضعیت اقتصادی	۲۶۱	۰/۰۹	۰/۱۴
مشارکت ورزشی و وضعیت مسکن	۲۶۱	-۰/۱۰	۰/۱۰
مشارکت ورزشی و وضعیت اشتغال	۲۶۱	-۰/۰۰۴	۰/۹۴

در سطح $p < ۰/۰۵$ معنی‌دار است

برای بررسی رابطه چندگانه بین ابعاد مختلف وضعیت اجتماعی - اقتصادی با میزان مشارکت ورزشی از روش رگرسیون چندگانه گام به گام استفاده شد.

با توجه به نتایج جدول ۴، مقدار ضریب همبستگی، سطح معنی - داری و کمتر بودن آن از $\alpha = 0.05$ ، می توان نتیجه گرفت از بین متغیرهای وضعیت اجتماعی - اقتصادی تنها بین متغیر وضعیت زندگی با میزان مشارکت سالمندان در ورزش همگانی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.

جدول ۵: ضرایب مدل رگرسیون و همچنین تحلیل واریانس

متغیر ملاک					مدل رگرسیون
					سطح معناداری
					درجه آزادی
					F
					R ²
					R
مشارکت ورزشی					۰/۲۱
					۰/۰۴
					۱۱/۸۹
					۱
					*۰/۰۰۱

*در سطح $p \leq 0.05$ معنی دار است

پیش بین، این توانایی را دارد تا بطور معنادار متغیر ملاک تحقیق حاضر یعنی میزان مشارکت ورزشی را پیش بینی کند.

با توجه به نتایج گزارش شده در جدول ۵ و همچنین میزان معناداری می توان نتیجه گرفت که حداقل یکی از متغیرهای

جدول ۶: ضریب رگرسیون و مدل های حذف شده

متغیرهای پیش بین					مدل رگرسیون
					سطح معناداری
					T
					Beta
					SE
					B
ثابت					۱۲۴/۲۷
					۱۵/۳۷
					-
					۸/۰۸
					*۰/۰۰۱
وضعیت زندگی					۱۸/۷۷
					۵/۴۴
					۰/۲۱
					۳/۴۴
					*۰/۰۰۱
وضعیت سلامت					-
					-
					-۱/۰۵
					۰/۰۶۵
وضعیت تحصیلات					-
					-
					۰/۰۰۲
					۰/۰۳
					۰/۹۷
وضعیت اقتصادی					-
					-
					۰/۱
					۱/۲۴
					۰/۱
وضعیت مسکن					-
					-
					-۱/۳
					۰/۱۸
وضعیت اشتغال					-
					-
					۰/۰۱
					-۰/۲۴
					۰/۸

با توجه به نتایج ضریب رگرسیون در جدول ۶ مشخص می گردد تنها متغیر وضعیت زندگی می باشد که قابلیت پیش بینی متغیر ملاک میزان مشارکت ورزشی را داراست و سایر متغیرهای این توانایی را ندارند.

بحث و نتیجه گیری

تحقیقات نشان می دهند عوامل متعددی در توسعه و گسترش ورزش همگانی نقش دارند که یکی از این عوامل بهبود وضعیت اجتماعی، اقتصادی اقشار جامعه است. بی شک شناخت طبقات اجتماعی - اقتصادی جامعه و تبیین میزان مشارکت هر یک از این طبقات در فعالیتهای ورزشی، می تواند راهنمای مناسبی در بررسی راهکارهای جذب اقشار مختلف مردم در فعالیتهای بدنی و ورزشی باشد. این گونه مطالعات به شناخت علل و عوامل شرکت و یا برعکس عدم مشارکت مردم در فعالیتهای ورزش- همگانی کمک شایانی کرده و در راستای تلاش برای جذب و نگهداری هرچه بهتر مردم در فعالیتهای ورزشی می باشد (۲۴). یافته های تحقیق نشان داد به طور کلی بین وضعیت اجتماعی- اقتصادی با میزان مشارکت سالمندان شهر اهواز در ورزش- همگانی رابطه وجود ندارد. این یافته با نتایج تحقیق عالی زاده و همکاران (۱۳۹۲) و بوردیدهاژ و همکاران (۲۰۱۱) مبنی بر عدم رابطه بین وضعیت اجتماعی- اقتصادی با میزان فعالیت بدنی نوجوانان همخوان (۲، ۱۱)، ولی با نتایج تحقیق دیلر و همکاران (۲۰۱۳) مبنی بر وجود رابطه مثبت بین وضعیت اجتماعی- اقتصادی و فعالیت بدنی در سالمندان و اسلامی و همکاران (۱۳۹۲)، و کلند و همکاران (۲۰۱۲) مبنی بر اینکه دانش آموزانی که وضعیت اجتماعی- اقتصادی بالاتری دارند سلامت جسمانی بهتری دارند، ناهمخوان است (۱۲، ۱۴، ۹). احتمال دارد دلیل ناهمخوانی تفاوت در نحوه محاسبه میزان فعالیت بدنی و انتخاب نوع ورزش باشد با توجه به اینکه ورزش همگانی و تفریحی به هیچ گونه هزینه ای نیاز ندارند، ممکن است تاثیر وضعیت اجتماعی- اقتصادی را بر میزان مشارکت در این نوع ورزش ها خنثی کند.

یافته های تحقیق نشان داد بین دو متغیر مشارکت ورزشی و وضعیت زندگی آزمودنی ها یک رابطه مثبت معنی دار وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیق عزیززاده و همکاران (۱۳۹۲) مبنی بر وجود رابطه بین وضعیت زندگی سالمندان (زندگی با همسر،

فرزندان و یا همسر و فرزندان) با عملکرد فیزیکی آنان همخوان است (۴). یافته ها نشان داد که بین وضعیت سلامتی و مشارکت ورزشی رابطه معنی دار وجود ندارد. نتیجه این تحقیق با تحقیقات مک نیر و همکاران (۲۰۰۹)، مبنی بر عدم وجود شواهد کافی مبنی بر تاثیر تمرین و فعالیت بدنی بر کاهش درد، عملکرد جسمانی و کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به استئوآرتریت همخوان (۲۰) و با نتایج تحقیق بمنی (۲۰۱۴) مبنی بر ارتباط مثبت سلامتی و فعالیت بدنی ناهمخوان است (۶). به احتمال زیاد دلیل ناهمخوانی نتایج این تحقیق با تحقیقات انجام شده جامعه آماری تحقیق مورد نظر باشد. طبق تحقیقات، ورزش بیشتر نقش کنترل بیماری در سالمندان را دارد و تاثیر چندانی بر سلامتی آنها ندارد.

یافته های تحقیق بین سطح تحصیلات با میزان مشارکت سالمندان در ورزش همگانی رابطه معنی داری نشان نداد. این یافته با نتایج تحقیق اسحاقی و همکاران (۱۳۹۰) مبنی بر عدم وجود رابطه بین سطح تحصیلات و فعالیت بدنی سالمندان و مطالعه کاوانیسکا و همکاران (۲۰۱۰) مبنی بر عدم رفت و آمد فعال افراد با تحصیلات دانشگاهی همخوان (۱۳، ۱۹) ولی با نتایج تحقیق کلند و همکاران (۲۰۱۲)، رضوی و طاهری (۱۳۸۹) مبنی بر وجود رابطه بین سطح تحصیلات و میزان مشارکت در ورزش ناهمخوان است (۹، ۲۴). به نظر می رسد دلیل ناهمخوانی مربوط به تفاوت در جامعه آماری و شرایط متفاوت شهر اهواز با سایر شهرها باشد و از طرفی چون اکثریت سالمندان شهر اهواز در زمان جنگ تحمیلی ایران و عراق به نوعی درگیر جنگ بوده اند اکثرا از سطح تحصیلات پایین تری به نسبت سایر شهرها برخوردارند.

یافته های تحقیق حاضر نشان داد بین وضعیت اقتصادی با میزان مشارکت سالمندان در ورزش همگانی رابطه معنی دار وجود ندارد. این یافته با نتایج تحقیق آقاعلی نژاد و همکاران (۱۳۸۴) مبنی بر عدم رابطه بین میزان درآمد و میزان فعالیت بدنی همخوان (۳) ولی با نتایج تحقیق اسلامی و همکاران (۱۳۹۲)، قدرت نما (۱۳۹۰) مبنی بر وجود رابطه بین میزان درآمد با فعالیت بدنی و اسحاقی و همکاران (۱۳۹۰) مبنی بر وجود رابطه بین درآمد بالا و میزان فعالیت بدنی سالمندان ناهمخوان

است (۱۴، ۲۲، ۱۳). به نظر می‌رسد یافته‌های متناقض مربوط به قومیت، فرهنگ جامعه و میزان توسعه فرهنگی - اقتصادی هر شهر یا کشور بستگی دارد. از طرفی ورزش مورد نظر ما در این تحقیق، ورزش‌های همگانی است که به صورت رایگان و بدون پرداخت هزینه انجام می‌شوند.

یافته‌ها نشان داد بین وضعیت مسکن و اشتغال با میزان مشارکت سالمندان در ورزش همگانی رابطه وجود ندارد. این یافته‌ها با نتایج تحقیق قدرت‌نما (۱۳۹۰) مبنی بر عدم وجود رابطه بین نوع مسکن با میزان مشارکت در ورزش و سکلن پالاسین (۲۰۰۳) مبنی بر عدم وجود رابطه بین شغل با میزان مشارکت در فعالیت بدنی همخوان است (۲۲، ۲۵). ولی با نتیجه تحقیق دیلر و همکاران (۲۰۱۳) و کلند و همکاران (۲۰۱۲) مبنی بر وجود رابطه مثبت بین مسکن با فعالیت بدنی و فتحی (۱۳۸۸)، مبنی بر وجود رابطه بین وضعیت اشتغال با میزان مشارکت در ورزش ناهمخوان است (۱۲، ۹، ۱۵).

نتایج آزمون رگرسیون چندگانه نشان داد بین ابعاد مختلف وضعیت اجتماعی - اقتصادی با میزان مشارکت سالمندان در ورزش همگانی رابطه وجود دارد. این یافته‌ها با نتایج تحقیق قدرت‌نما (۱۳۹۰) و رضوی و همکاران (۱۳۸۹) مبنی بر رابطه مثبت بین ابعاد مختلف وضعیت اجتماعی - اقتصادی با گرایش به ورزش، همخوان (۲۲، ۲۴) و با نتیجه تحقیق کاوانیسکا و همکاران (۲۰۱۰) مبنی بر عدم وجود ارتباط بین ابعاد وضعیت اجتماعی - اقتصادی با فعالیت بدنی، ناهمخوان است (۱۹). بررسی‌ها نشان می‌دهد تفاوت در برخی از شاخص‌های اجتماعی - اقتصادی تاثیر چشمگیری بر گرایش مردم به فعالیت‌های بدنی و رفتار ورزشی ایفا می‌کند.

در جمع‌بندی کلی این تحقیق، یافته‌های تحقیق نشان داد میزان مشارکت ورزشی اکثریت سالمندان در هفته بسیار کم و حدود ۱-۲ ساعت در هفته می‌باشد. با توجه به رشد سریع جمعیت سالمند و شرایط جسمانی و روانی سالمندان، جهت رسیدن به جمعیت سالمندی پویا که افزایش طول عمر توام با سلامتی و ارتقای کیفیت زندگی است، لزوم شناخت عوامل موثر بر افزایش مشارکت سالمندان در ورزش همگانی لازم و ضروری است. لذا با توجه به مثبت بودن رابطه بین وضعیت زندگی با مشارکت ورزشی سالمندان توصیه می‌شود مسئولین هیئت ورزش‌های همگانی با فراهم کردن امکانات ورزشی در دسترس در پارک‌ها و ویژه سالمندان و برگزاری برنامه‌های پیاده‌روی خانوادگی و همچنین اطلاع رسانی دقیق و به موقع به وسیله رسانه‌ها شرایطی را فراهم آورند که سالمندان با توجه به عدم توانایی جسمی خود بتوانند به همراه دوستان و خانواده خود در این گونه برنامه‌های ورزشی مشارکت کنند.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد می‌باشد که در دانشگاه شهید چمران اهواز به ثبت رسیده است. از کارمندان کانون بازنشستگان دانشگاه و کلیه سالمندانی که نهایت همکاری را در به ثمر رسیدن این پژوهش داشتند، تشکر و قدردانی بعمل می‌آید.

References

- 1} Adelkhani, A, Vaez Mousavi, S M K, Farahani, A. Cultural Capital of participants in the sport for all (policies and procedures)". Political scientist: Parliament and strategies. (2012) 69. pp: 5-32. {Persian}.
- 2} Aelizadeh, B, Mohammad Zadeh, H, Hosseini, F S. Compare Anthropometric index, physical activity and basic skills of 7-10 year-old male students with different socio-economic status". Motor behavior. (2012) No. 13. pp. 155-166. {Persian}.

- 3} Agha Ali Nejad, H, Rajabi, H, Sedigh Sarvestani, R., Amirzadeh, F. The relationship between physical activity, fitness and body composition with socio- economic status of 17-15 year female students in Tehran. Journal of motor sport" (2005). No. 6, pp. 1-14. {Persian}.
- 4} Alizadeh, M, Rahimi, A; Arshin chi, M., Sharifi, F; Arzaghi, S M; Fakhrzadeh, H. "Physical health and socio-economic factors affecting the elderly Beheshti University of Medical Sciences in Tehran, covers an area". Journal of Diabetes and Metabolism. (2015) No. 1. pp. 29-37. {Persian}.
- 5} Almasi, N, Khabiri, M; Farahani, A; hemayat talab, R. The relationship between lifestyle and marital satisfaction in the athletes a nd comparison with ordinary people". Sport Management. (2010) No. 5. pp. 73-87. {Persian}.
- 6} Bhamani MA, Khan MM, Karim MS, Mir MU. Depression and its association with functional status and physical activity in the elderly in Karachi, Pakistan. Asian journal of psychiatry. 2015 Apr 30;14:46-51.
- 7} Borhani Nejad, V R; Rashedi, V, Tabee, R, Delbari, A; Ghasem zadeh, H. The relationship fear of falling with physical activity in the elderly". Medical Journal University of Medical Sciences of Mashhad. (2015) No. 8. pp. 446-452. {Persian}.
- 8] Cheng Y, Macera CA, Davis DR, Ainsworth BE, Troped PJ, Blair SN. Physical activity and self-reported, physician-diagnosed osteoarthritis: is physical activity a risk factor?. Journal of clinical epidemiology. 2000 Mar 31;53(3):315-22.
- 9] Cleland V, Ball K, Crawford D. Socioeconomic position and physical activity among women in Melbourne, Australia: Does the use of different socioeconomic indicators matter?. Social Science & Medicine. 2012 May 31;74(10):1578-83.
- 10] Cohen B, Vittinghoff E, Whooley M. Association of socioeconomic status and exercise capacity in adults with coronary heart disease (from the Heart and Soul Study). The American journal of cardiology. 2008 Feb 15;101(4):462-6.
- 11] De Bourdeaudhuij I, Simon C, De Meester F, Van Lenthe F, Spittaels H, Lien N, Faggiano F, Mercken L, Moore L, Haerens L. Are physical activity interventions equally effective in adolescents of low and high socio-economic status (SES): results from the European Teenage project. Health education research. 2011 Feb 1;26(1):119-30.
- 12] Diller GP, Inuzuka R, Kempny A, Alonso-Gonzalez R, Liodakis E, Borgia F, Lockhart CJ, Prapa M, Lammers AE, Swan L, Dimopoulos K. Detrimental impact of socioeconomic status on exercise capacity in adults with congenital heart disease. International journal of cardiology. 2013 Apr 30;165(1):80-6.
- 13] Eshaghi, S R, Shah Sanaee, A, Mellat Ardakani, M. The situation of elderly people in Esfahan". Journal of Medical School Esfahan. (2011) No. 147. pp. 945-939. {Persian}.
- 14] Eslami, A, Mahmoudi, A, Khabiri, M; Najafian Razavi, SM. "The role of socioeconomic status (SES) in motivating citizen participation in recreational sports for all- leisure". Applied research in sport management. (2013) 3.89-106. {Persian}.

- 15] Fathi, S. "Sociological explanation student sports participation". A social science research. (2009) No. 4. pp. 145 -173.{Persian}.
- 16] Hamidi zadeh, S, Ahmadi, F; Aslani, Y, Eetemadi Fard, Sh; Salehi, K; Kord Yazdi, R. "The effect group exercise program on the quality of life of elderly people in a 1386-1385" University of Medical Sciences and Health Services Yazd. The first number. (2008). Pages 81-86.{Persian}.
- 17] Julie, V B, Nina, L R."Socio- economic status and heath related institutions and cultures in the former soviet sphere". University at the conference on heath, institutions and cultures in the former soviet sphere. University of Texas – Austin. (2007).
- 18] Kahrizi, T. Relationship between physical activity and quality of life of older women in Kermanshah. Master's thesis. Payam Noor university of Tehran. (2013) {Persian}.
- 19] Kwaśniewska M, Kaczmarczyk-Chałas K, Pikala M, Kozakiewicz K, Pająk A, Tykarski A, Zdrojewski T, Drygas W. Socio-demographic and lifestyle correlates of commuting activity in Poland. Preventive medicine. 2010 Jun 30;50(5):257-61.
- 20] McNair, PJ, Simmonds, MA, Boocock MG, Larmer PJ. Exercise therapy for the management of osteoarthritis of the hip joint: a systematic review. Arthritis research & therapy. 2009 Jun 25;11(3):R98.
- 21] Noorbakhsh, M; farokhi, A; Khakpoor, S., Farahani, H. "The motivation Partnership men and women elders Tehran in physical activity". Sports - growth and learning. (2010) No. 5. 49-69.{Persian}.
- 22] Qodratnama, A. "The relationship between socio- economic status and Motivation with physical activity level students ". Master's thesis. Chamran University of Ahvaz. (2011).{Persian}.
- 23] Ramezankhani, A, Dolati, M R, Hossein Pour, Ma, Hossein Pour, Mo, Khodakarim, S. "The relationship between education, employment and economic status of parents with overweight and obesity in schoolchildren in different districts of Tehran in 1391". Journal of Nutrition Sciences & Food Tech.(2012) No. 5. pp. 197-205.{Persian}.
- 24] Razavi, M H, Ashkuh Taheri, R."Exploring the Socio - economic (SES) participants in activities sport For all in Mazandaran". Sport Management. (2010) . No. 5. pp. 31-34.{Persian}.
- 25] Seclén-Palacín JA, Jacoby ER. Sociodemographic and environmental factors associated with sports physical activity in the urban population of Peru. Revista Panamericana de Salud Publica. 2003 Oct;14(4):255-64.
- 26] Shabani, A; Ghafuri, F ,Honary, H. "The Study challenges of sport For all in iran". Sports Management Studies.(2011) No. 10. pp. 13-26.{Persian}.

27] Yamini Firouz, Mi; Yamini Firouz Ma. Adabi Firoozjah, H. "Introduction to the role of mass media in the development of sport for all". Electronic scientific journal. (2013) No. 3. 138-150. {Persian}.